

Beslut och skötselplan för Naturreservatet Vänga mosse

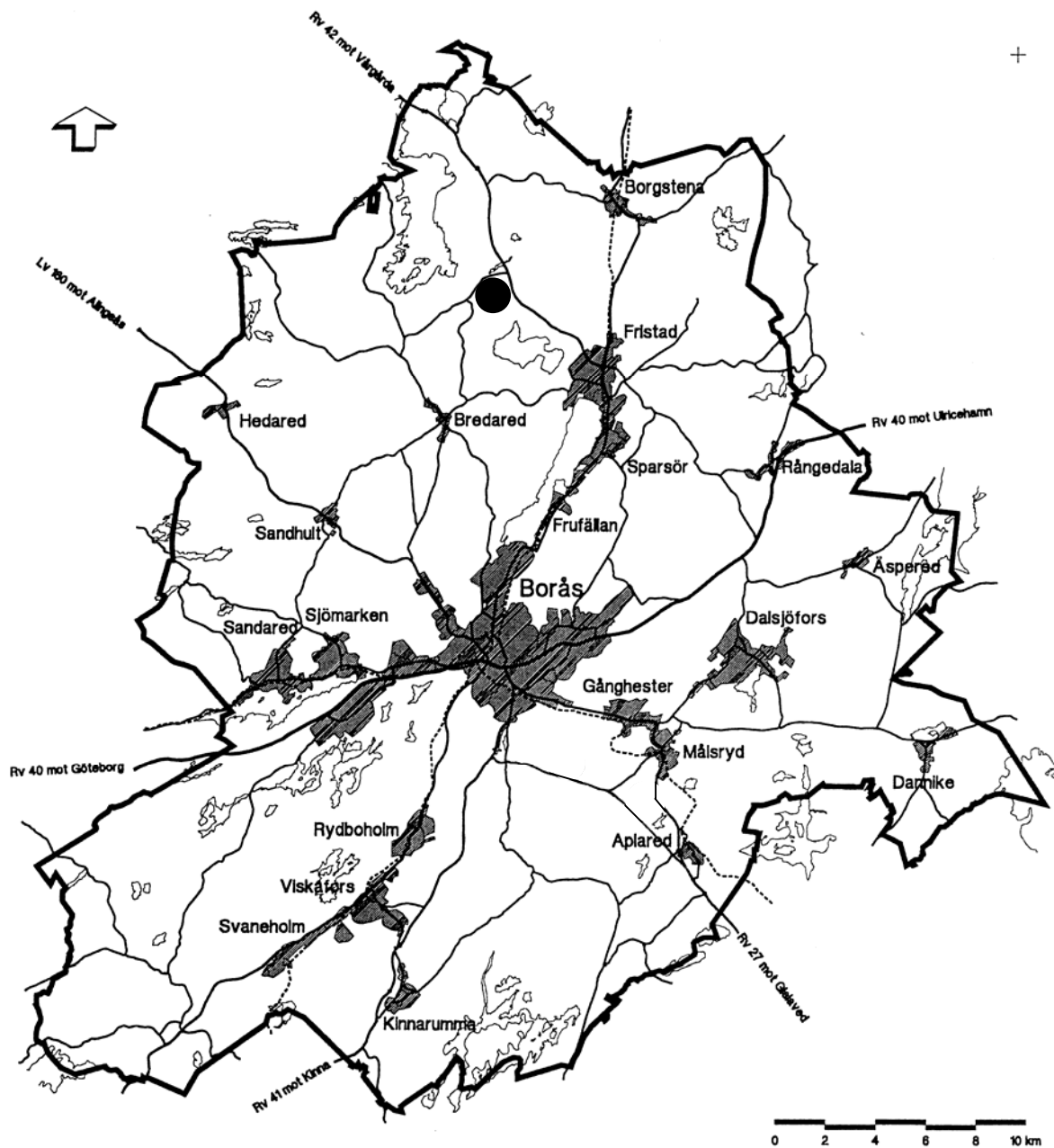
Borås Stad, Kommunfullmäktige, 17 juni 2010

Översiktskarta

Naturreservatet Vänga mosse

● = område för naturreservatet

Naturreservatet Vänga mosse

Innehållsförteckning	3
Uppgifter om naturreservatet	4
Beslut	4
Motiv för beslutet	4
Syfte med reservatet	5
Föreskrifter	5
Inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden	5
Förvaltarens rätt och uppgifter	5
Ordningsföreskrifter för allmänheten	6
Övriga upplysningar angående föreskrifterna	6
Intresseprövning	6
Hushållningsbestämmelser	6
Miljömål	6
Beslutscharta	7

Bilagor

Bilaga 1	Skötselplan för Naturreservatet Vänga mosse	
	Inledning	2
	Beskrivning	2
	Riktlinjer för dispenser och andra förtydliganden	3
	Skötselplan	4
	Skötselområden	4
	Anordningar för rekreation och friluftsliv	12
	Kontrollprogram	13
	Uppföljning och revidering	13
Bilaga 2	Finansiering av förvaltningen	14
Bilaga 3	Fastighetsförteckning	15
Bilaga 4	Ärendets beredning	19
Bilaga 5	Samrådsredogörelse	20

Naturreservatet Vänga mosse

Beslut om naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Vänga mosse
Län:	Västra Götaland
Kommun:	Borås
Församling:	Vänga
Lägesbeskrivning:	20 km norr om Borås
Kartor:	Gröna kartan 1:50 000 Borås 7C SO Gula kartan 1:20 000 Fristad 7C:25 Fastighetskartan 1:12500 7C 3f Vänga, 7C 3g Arta
Fastigheter, fastighetsägare, servitut mm:	Se bilaga 3
Areal:	237,6 ha
Förvaltare:	Borås Stad

Beslut

Kommunfullmäktige i Borås beslutade den 17 juni 2010 att:

det område som avgränsats på beslutskarta skyddas som naturreservat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808).

reservatets namn skall vara Naturreservatet Vänga mosse.

fastställa bifogad skötselplan med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Skötselplanens övergripande mål skall gälla utan begränsning i tiden.

för att uppnå syftet med reservatet skall angivna föreskrifter gälla med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken (1998:808) samt 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252). Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättad skötselplan.

Motiv för beslutet

Vänga mosse har ett mycket högt skyddsvärde i Västra Götalands län. Den är stor och förhållandevis opåverkad av torvtäkter och dikning. Vänga mosse representerar en naturmiljö som är utmärkande för Borås och sjuhäradsbygden. Den är extra värdefull på grund av sitt fågelliv. Alla stora högmossar i området växer igen i oroväckande takt. Många fågelarter som är anpassade till stora öppna mosseplan häckar inte längre på mossarna. Med en restaurering av mossen finns en unik möjlighet till återetablering av myrfågelfauna. Beslutet bidrar till att uppfylla flera miljö kvalitetsmål på kommunal, regional och nationell nivå.

Syfte med reservatet

- ☐ Att återskapa och bevara en värdefull högmosse med höga naturvärden
- ☐ Att återfå en livskraftig och artrik myrfågelfauna
- ☐ Att utveckla Vänga mosse som studieobjekt och rekreationsområde

Föreskrifter

Inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra lagar, författningar och förordningar är det inte tillåtet att:

1. uppföra byggnad, väg eller annan anläggning annat än jakttorn,
2. ändra yt- och dräneringsförhållandena,
3. utföra markarbeten,
4. utföra skogliga åtgärder eller på annat sätt påverka vegetationen,
5. framföra motordrivet fordon så att markskada uppstår,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. använda gödsel, kalk eller aska,
8. bedriva jakt på tjäder, orre, järpe och morkulla,
9. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder att utföra den skötsel som får genomföras enligt fastställd skötselplan.

Förvaltarens rätt och uppgifter

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken och 3 § förordningen (1998:1252) områdesskydd gällande förvaltning av reservatet.

Förvaltaren har rätt att:

1. märka ut reservatet,
2. lämna dispenser från föreskrifterna,
3. utföra åtgärder enligt fastställd skötselplan,
4. göra reservatet tillgängligt för besökare,
5. utöva tillsyn

Förvaltare och förvaltningsuppgifter:

1. Förvaltare för reservatet skall vara Borås Stad.
2. Naturreservatet skall utmärkas enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar.
3. Skötselplanens övergripande mål och riktlinjer gäller utan begränsningar i tiden.
Skötselplanen revideras vid behov. En översyn bör ske med 10 års mellanrum.
4. Förvaltaren sköter naturreservatet enligt fastställd skötselplan.
5. Skötselåtgärderna ska dokumenteras av förvaltaren.

Ordningsföreskrifter för allmänheten

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas i reservatet.

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra lagar, författningar och förordningar är det inte tillåtet att:

1. skada levande eller döda träd och buskar,
2. gräva upp växter,
3. göra upp eld annat än på anvisad plats,
4. tälta på fastmarksholmar,
5. framföra motordrivet fordon,
6. sätta upp skylt, affisch eller liknande,
7. anordna arrangemang utan tillstånd

Övriga upplysningar angående föreskrifterna

Föreskrifterna i A –C skall inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel.

Undantag från föreskrifterna ansöks om hos förvaltaren. Förvaltaren kan om särskilda skäl föreligger med stöd av 7 kap. 7 § och 16 kap. 9 § miljöbalken medge undantag från meddelade föreskrifter.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syfte kommer pågående mark- och vattenanvändning att påverkas. Kommunen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syfte och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark, vatten och växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner kommunen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

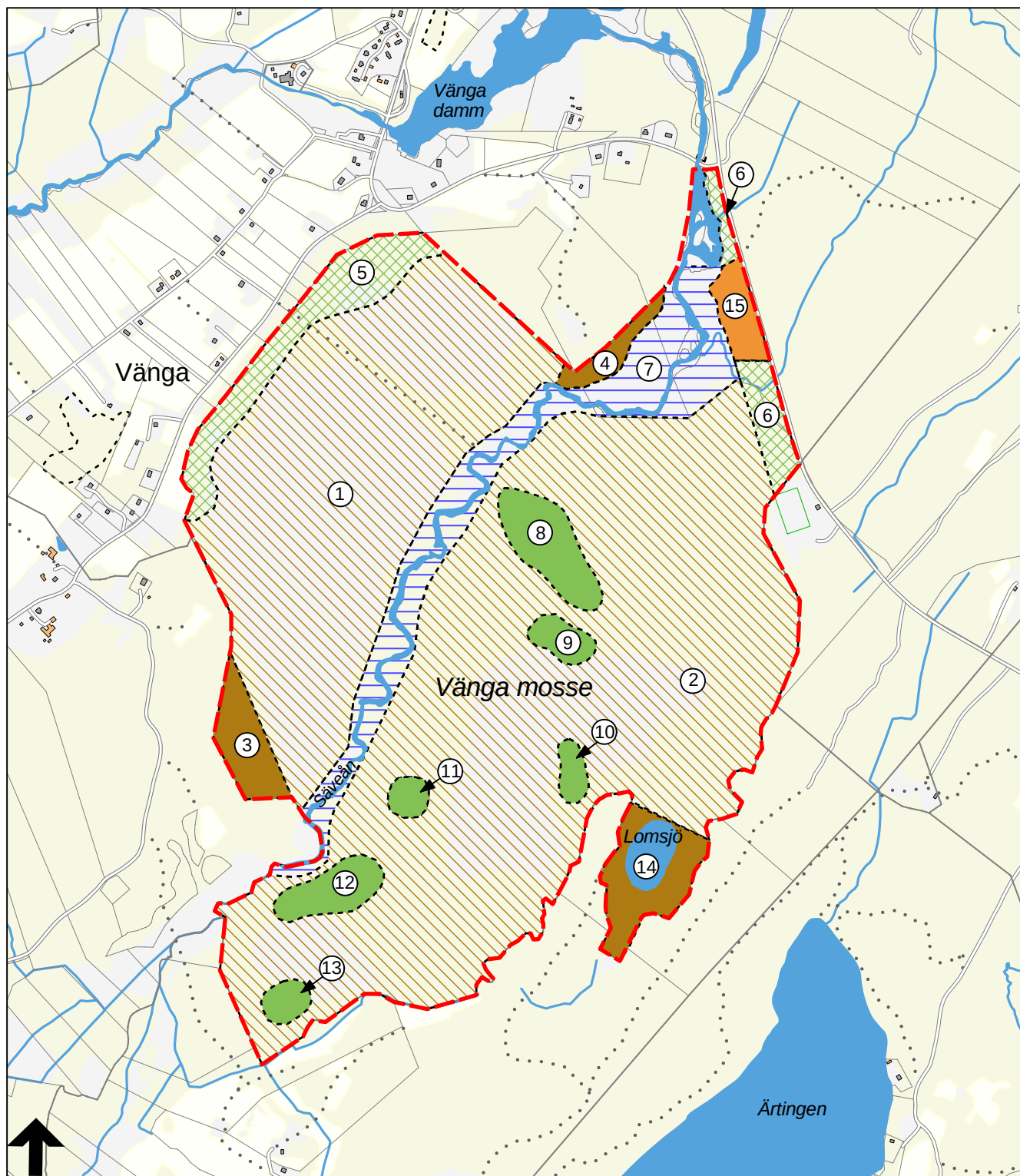
Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålen myllrande våtmarker, levande sjöar och vattendrag och ett rikt växt- och djurliv. Reservatet bidrar till att nå Borås Stads lokala miljömål om att ge halva ytan våtmarker av högsta naturvärde ett långsiktigt skydd.

KOMMUNSTYRELSEN

Ulrik Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Bengt Himmelmann
tf samhällsplaneringschef

Teckenförklaring

- Reservatgräns
- Öppen högmosse
- Tallmosse
- Fastmarksholme
- Blandskog
- Skyddszon
- Mader

Beslutskarta med skötselområden
Naturreservatet Vänga mosse
 Borås Stad, Kommunstyrelsen

Skötselplan för Naturreservatet Vänga mosse

Borås Stad, Kommunfullmäktige, 17 juni 2010

Inledning

Vänga mosse ligger i norra delen av Borås Stad. Den sträcker sig utmed riksväg 42 i höjd med Vänga by. Vänga mosse är en vacker högmosse. Mossen är relativt opåverkad av mänskliga ingrepp. Det finns goda möjligheter att den unika myrfågelfaunan återetableras. Vänga mosse har en yta på totalt 279 ha, varav 269 ha ren våtmark. Naturreseptatet omfattar 240 ha av mossen. Mossen har bildats genom försumpning. Den består egentligen av två mossar, eftersom mossplanet delas mitt itu av den slingrande Sävån.

Beskrivning

På mosseplanen växlar tuvor och höljor. Höljorna är vattenfyllda. Vegetationen domineras av olika starrarter i kanterna, medan olika ris, främst blåbär och lingon, tar vid i de torrare delarna där mossplanet höjer sig över omgivningen. I höljorna trivs tuvull, medan pors, tuvsäv, silesår, hjortron och klockljung dominerar vegetationen på tuvorna. Den vackra klockljungen gör att hela mossen skiftar i rosa under juli och augusti. Ovanligare arter på mossen är dvärgbjörk och skvatram.

Mot Sävån blir det blötare. Övergången från mosse till å sker via breda starmader, med flaskstarr som dominerande växt. Flaskstarran breder ut sig som en ljust grön matta utefter Sävån. Längre ut övergår starran till öppet vatten och här trivs istället gul och vit näckros.

Runt hela mossplanet, längs med Sävån samt utefter den gamla vägen sträcker sig en randsumpskog. Detta trädskikt består till största delen av tall, men visst lövinslag finns av vårbjörk och klibbal. Mossarnas randskog hittas ofta närmast laggkärret och indikerar bra dräneringsförhållanden. Tallen, som är det mest konkurrenskraftiga trädet i den för många växter ogästvänliga miljön på en mosse, har börjat att sprida sig även ut till mitten av mossplanet.

Vänga kvarndamm är en förutsättning för att vattenståndet i Vänga mosse ska kunna vidmakthållas. En kvarn har funnits på plats i minst 350 år, troligen längre. Vattenståndet uppströms har troligen inte i nämnvärd omfattning höjt eller varaktigt sänkt vattenståndet uppströms på århundraden. Gällande tillståndsdöm är från 1850.

Vegetationen runt Lomsjö domineras av tätbevuxen tallskog. Vattnet i gölen är rikt på humusämnen och detta i kombination med den sura miljön gör att den inte finns speciellt mycket vegetation ute i vattnet. Namnet Lomsjö skvallrar om att det tidigt funnits lom i denna göl. Fåglar som häckar i Lomsjö är smålom, gräsand och knipa.

Högmossar hör till de mest näringsfattiga miljöer som finns och är också ofta mycket fågelfattiga. I gengäld kan man ofta se en mycket särpräglad och intressant fågelfauna. På Vänga mosse var fågelfaunan tidigare anmärkningsvärd, med flera klassiska myrfågelarter såsom ljunpipare, enkelbeckasin, storspov, grönbena och tofsvipa. De senaste 30 åren har flera av dessa arter försvunnit dock från Vänga mosse. Enstaka exemplar av ljunpipare har observerats, enkelbeckasinen är fortfarande relativt vanlig, medan storspov, grönbena och tofsvipa har försvunnit helt. Skogsfågel som orre spelar regelbundet varje år och flera häckande par tranor håller till runt Sävån. Även häger och gräsand trivs vid ån och dess mader. Bland rovfåglar har aktuella iakttagelser gjorts av bivråk, spurvuggla, berguv och kungsörn. Den mest sannolika orsaken till minskningen av häckfåglar på Vänga mosse är den igenväxning som har skett.

Geologisk beskrivning

Vänga mosse var historiskt en issjö med sand- och grusbotten. Sjön har växt igen och har utvecklats till en våtmark med torv. Torvlagret är i genomsnitt 4 meter. Maximalt torvdjup har mätts upp (1941) till 6,4 meter. Fastmarksholmarna utgörs av sand och grus.

I beskrivningen till SGU:s jordartskarta 7C Borås SO, SGU serie Ae nr 58, återfinns värdefull information om den geologiska utvecklingen i området, vilken bl a beskriver hur Vänga mosse tidigare utgjordes av en issjö. Berggrunden inom reservatsområdet och dess närmaste omgivning består av fältpatrik granit, vanligen förgnejsad och med inneslutningar av metabasit och medelkornig till fint medelkornig gnejs. Mer information om berggrunden finns i SGU:s berggrundskarta 7C Borås SO, SGU serie Af nr 143.

Riktlinjer för dispenser och andra förtydliganden

Vänga mosse ligger nära väg 42 i höjd med Vänga. Den utnyttjas mest för jakt och rekreation. De flesta av dessa aktiviteter kan pågå i reservatet, såvida inte särskilda naturvärden hotas. Nedan följer riktlinjer för hur några konflikter och dispensansökningar skall hanteras.

Idrottsaktiviteter eller andra evenemang

Enligt föreskrifterna är inte idrottstävlingar eller motsvarande evenemang tillåtna i reservatet utan särskilt tillstånd från kommunen. Tillstånd skall alltid sökas. Principerna för eventuella dispenser bör vara följande:

Aktiviteter som hotar särskilda naturvärden, t ex fåglarnas häckningstid, skall inte tillåtas. Aktiviteter med anknytning till friluftsliv eller naturstudier eller som av hävd förekommer i området bör normalt tillåtas såvida inte särskilda skäl föreligger.

Stormfällan och skadeinsekter

Upparbetning av stormfällan bör så långt som möjligt undvikas. Om skogen stormfälls i stor omfattning får dock stormfällena tas bort för att inte gynna skadeinsekters spridning. Vid en omfattande skogsdöd till följd av skadeinsekters angrepp eller sjukdom får träd tas bort för att inte gynna en fortsatt spridning.

Markskador

I de fall markskador har uppstått skall de i möjligaste mån åtgärdas.

Förtydliganden till föreskrifter

Att ändra yt- och dräneringsförhållanden innebär bland annat att dika, avvattna, dränera, rensa befintligt dike, gräva, kulvertera, anlägga damm eller genom anordningar. Exempel på markarbeten kan vara att anordna upplag, borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa.

Skötselplan

Skötselområden

Nr: 1 (Västra mosseplanet)

Areal: 62,0 ha

Mål: Öppen högmosse

Områdesspecifika mål:

- Målet är en öppen mosse med en livskraftig och artrik myrfågelfauna.
- Området ska ha en prägel av orördhet och vildmark.
- Arter knutna till myrmark ska kunna nyetablera sig och leva kvar samt utvecklas i livskraftiga populationer.
- Kulturhistoriska spår ska vara lätta att se.

Beskrivning: I de lägre delarna av mosseplanet växlar tuvor och höljor. Höljorna är vattenfyllda. Vegetationen är på denna sida Säveån dominerad av olika starrarter i kanterna, medan olika ris, främst blåbär och lingon, tar vid i de torrare delarna där mossplanet höjer sig över omgivningen. I höljorna trivs tuvull, medan pors, tuvsäv, hjortron och klockljung dominerar vegetationen på tuvorna. Tallen har börjat att sprida sig till mitten av mossplanet. Ännu under 1890-talet var mossen helt trädfri.

Enligt kartor från 1646 var mossen en ”onyttig utmåse” som inte nyttjades, där enstaka partier var bevuxna med lövträd. I mitten på 1800-talet anlades diken och en rak väg från byvägen en bit ut på mossen och smala remsor av laggen slåtrades. Under senare delen av 1800-talet anlades en väg som löper rakt ut från Rättaregården ut på mossen ända fram till Säveån. Vägen användes för att frakta ut torv. Torvverksamheten var av relativt liten omfattning och endast för husbehov och är numera nedlagd. Ca 300 m söder om vägen i kanten av mossen finns lämningar efter en gammal torvlada.

Enligt kartor från 1646 var mossen en ”onyttig utmåse” som inte nyttjades, där enstaka partier var bevuxna med lövträd. I mitten på 1800-talet anlades diken och en rak väg från byvägen en bit ut på mossen och smala remsor av laggen slåtrades. Under senare delen av 1800-talet anlades en väg som löper rakt ut från Rättaregården ut på mossen ända fram till Säveån. Vägen användes för att frakta ut torv, virke och grus från fastmarksholmar. Torvverksamheten var av relativt liten omfattning och endast för husbehov och är numera nedlagd. Ca 300 m söder om vägen i kanten av mossen finns lämningar efter en gammal torvlada. I västra kanten i höjd med gården Stommen finns enligt en undersökning från 1941 en kallkälla.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår: Torvtäkt och transportvägar (fram till ca 1960-tal). Torvlada (1950). Torvrie (1960-tal). Många grävda diken (de flesta troligen från 1700-tal).

Särskilt intressanta arter: ljungpipare, storspov, grönbena, tofsvipa, enkelbeckasin, trana, gulärta, gök, skogssnäppa

Skötsel:

Avverkning, röjning och borttransport av träd och buskvegetation på mosseplanet. Enstaka vindpinade exemplar lämnas. Vid vägarna lämnas en gles rad med träd. Avverkningen bör ske vintertid för att minimera skador på mark, vatten och djurliv. Det material som inte kan bortforslas kan eldas på plats.

Underhållsröjning upprepas med lämpliga intervaller så att träd- och buskvegetation hålls borta från området. Större mängder röjningsrester bortforslas eller eldas, mindre mängder kan ligga kvar. Underhållsröjning behöver inte ske vintertid.

I mindre skala kan torvtäkt utföras för att åskådliggöra en levande historia.

Nr: 2 (Östra mosseplanet)

Areal: 117,2 ha

Mål: Öppen högmosse

Områdesspecifika mål:

- Målet är en öppen mosse med en livskraftig och artrik myrfågelfauna.
- Områdets har en prägel av orördhet och vildmark.
- Arter knutna till myrmark skall kunna nyetablera sig och leva kvar samt utvecklas i livskraftiga populationer.

Beskrivning: Enligt kartan från 1646 var denna del av Vänga mosse då en "onyttigh måse" och det fanns inga träd. På kartan 1791 finns en inägo gräns intill Sävån på dess östra sida och det östra mosseplanet är utmark. Åtminstone fram till 1890 var mossen helt trädfri. På vintern kördes grus på vintervägar från fastmarksholmar till Solgärdet.

På det östra mosseplanet växer tallar som i många fall är över 10 m höga, och här finns också inslag av lövträd. Det mesta av lövvegetationen är vanlig vårtbjörk, men här och var finns exemplar av den för regionen sällsynta dvärgbjörken och i de mest våta regionerna växer skvattram som också är en ovanlig art.

Även denna del av mossen har höljor och tuvor, framför allt i det centrala partiet där vattenfyllda höljor går in i varandra och bildar ett njurformat fuktstråk. I övriga delar av mossen är höljorna relativt små, men hela marken känns blöt att gå på. Markens vegetation är lik vegetationen på det västra mossplanet, med tuvull, silesår och olika ris, framför allt lingon, samt hjortron. I laggen hittas ängsull, pors och rikligt med flaskstarr.

Enligt kartan från 1646 var denna del av Vänga mosse då en "onyttigh måse" och det fanns inga träd. På kartan 1791 finns en inägo gräns intill Sävån på dess östra sida och det östra mosseplanet är utmark. Åtminstone fram till 1890 var mossen helt trädfri.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår: Grävda diken.

Särskilt intressanta arter: dvärgbjörk, skvattram, ljungpipare, storspov, grönben, tofsvipa, enkelbeckasin, trana, gulärta, gök, skogssnäppa

Skötsel:

Avverkning, röjning och borttransport av träd och buskvegetation på mosseplanet. Enstaka vindpinade exemplar lämnas. Avverkningen bör ske vintertid för att minimera skador på mark, vatten och djurliv. Det material som inte kan bortforslas kan eldas på plats.

Underhållsröjning upprepas med lämpliga intervaller så att träd- och buskvegetation hålls borta från området. Större mängder röjningsrester bortforslas eller eldas, mindre mängder kan ligga kvar. Underhållsröjning behöver inte ske vintertid.

Nr: 3

Areal: 3,6 ha

Mål: Tallmosse

Områdesspecifika mål:

- Tallbevuxen mossmark

Beskrivning: En liten bit av det västra mosseplanet är avdelad av ett dike som utgör den gamla gränsen mellan Vänga och Vängtorp (tidigare Assaretorp). Denna del av mossen är väl dränerad av omgivande diken och helt bevuxen med tallar.

Enligt gamla kartor var detta hörn av mossen helt trädfritt på 1850-talet. Först på 1950-talet börjar tallarna växa in.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår: Gränsdike (1790).

Särskilt intressanta arter: orre, sparvuggla, tjäder, spillkråka

Skötsel: Området lämnas för fri utveckling.

Nr: 4

Areal: 1,7 ha

Mål: Tallmosse

Områdesspecifika mål:

- Tall- och björkbevuxen mossmark

Beskrivning: En smal remsa på västra mosseplanet mellan Kyrkeberget och Sävån som idag främst är bevuxen med tall. I fältskiktet växer starr. Mot Sävån ökar björkinslaget och närmast åmaden finns en ridå av stående döda björkar.

Enligt kartan från 1646 kan området möjligen ha utnyttjats som starräng. På alla kartor från 1791 till 1890 är det markerat som mossmark. På 1950-talet har tallarna växt in.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår:

Särskilt intressanta arter: orre, sparvuggla, tjäder, spillkråka

Skötsel: Området lämnas för fri utveckling.

Nr: 5

Areal: 8,4 ha

Mål: Skyddszon

Områdesspecifika mål:

- Trädbevuxen kantzon

Beskrivning: Mot Vänga by på det västra mosseplanet sträcker sig en randsumpskog. Trädskiktet består till största delen av tall med visst lövinslag av vårtbjörk och klibbal samt enstaka granar. Randskogen finns närmast laggkärret och indikerar bra dräneringsförhållanden.

Enligt kartan 1791 slås det mesta av laggen på den västra sidan mot Vänga by som äng och i några partier finns även åkrar. Någon gång under 1800-talets första hälft anlades en liten stickväg ut från vägkorsningen i Vänga by ut på mossen i samband med att denna del av mossen indelats i skiften. Vägen kantas av två diken som syns tydligt även idag. Ett grävt

tvärgående dike utgör gränsen mellan den bynära laggen och mossen. Under hela 1800-talet nyttjas hela västra laggen som madäng. Vid 1890-talet är en större del omvandlad till åker istället. Från mitten av 1900-talet börjar träd växa upp i laggen.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår: Slåttermark (1646). Åkermark (1791). Liten stickväg från Vänga by (1850). Grävda diken.

Särskilt intressanta arter: orre, trana, sparvuggla, berguv, kungsörn, tjäder, spillkråka

Skötsel: Stickvägen från Vänga by får tas fram. I övrigt lämnas kantzonen för fri utveckling.

Nr: 6

Areal: 3,6 ha

Mål: Skyddszon

Områdesspecifika mål:

- Trädbevuxen kantzon

Beskrivning: Längs riksväg 42 mellan idrottsplatsen vid Solgärdet och entrén finns en tallbevuxen sumpskog. Här finns också en utfart från östra mosseplanet. Mellan entrén och infarten till Vänga växer en remsa med träd av olika arter. Dessa kantzoner är viktiga ridåer mellan riksväg 42 och mossen som minskar störningen av buller och biltrafik.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår: Grävda diken.

Särskilt intressanta arter:

Skötsel: En trädridå lämnas mellan väg 42 och mossen. Utfarten från mossen får användas för uttransport av ris och avverkningsrester.

Nr: 7 (Säveån)

Areal: 20,9 ha

Mål: Vattendrag med tillhörande mader

Områdesspecifika mål:

- Området ska bibehålla sin nuvarande karaktär av slåttermad och översvämningsmark.
- Det biologiska livet skall utvecklas.

Beskrivning: Övergången från mosse till å sker via breda starmader, med flaskstarr som dominerande växt. Längre ut övergår starren till öppet vatten och här växer gul och vit näckros. Karaktären av slåttermad och översvämningsmark bibehålls tack vare vattenfluktuationerna.

Redan enligt den tidigaste kartan från 1646 nyttjas starmaderna längs Säveån för slåtter. Madängarna är helt trädfria fram till mitten av 1900-talet, då en trädridå börjar växa upp på kanterna.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår: Slåttermad (1650). Hägnad (ö sidan)(1790). Lador (1850). Grävda diken.

Särskilt intressanta arter: trana, häger

Skötsel: Maderna får slås. Träd och buskar får tas bort. Längs Säveån kan enstaka dungar lämnas.

Nr: 8 (Kröklingslund)

Areal: 4,4 ha

Mål: Skogsbeklädd fastmarksholme

Områdesspecifika mål:

- Skogsbeklädd holme.
- Området ska bibehålla sin nuvarande karaktär

Beskrivning: På fastmarksholmarna på det östra mosseplanet växer äldre tallskog med inslag av gran. Holmarna består av grusavlagringar och höjer sig upp igenom torvlagret och bildar små öar.

På mitten av 1800-talet var fastmarksholmarna troligen skogfria och har eventuellt slagits som äng. Sedan slutet av 1800-talet har holmarna dock varit barrträdsbevuxna.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår: Grustäkt.

Särskilt intressanta arter: duvhök, bivråk, spurvuggla, berguv, kungsörn, spillkråka

Skötsel: Holmen lämnas för fri utveckling

Nr: 9

Areal: 1,4 ha

Mål: Skogsbeklädd fastmarksholme

Områdesspecifika mål:

- Skogsbeklädd holme.
- Området ska bibehålla sin nuvarande karaktär

Beskrivning: På fastmarksholmarna på det östra mosseplanet växer äldre tallskog med inslag av gran. Holmarna består av grusavlagringar och höjer sig upp igenom torvlagret och bildar små öar.

På mitten av 1800-talet var fastmarksholmarna troligen skogfria och har eventuellt slagits som äng. Sedan slutet av 1800-talet har holmarna dock varit barrträdsbevuxna.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår:

Särskilt intressanta arter: duvhök, bivråk, spurvuggla, berguv, kungsörn, spillkråka

Skötsel: Holmen lämnas för fri utveckling

Nr: 10 (Lommanabbaöjorna)

Areal: 1,0 ha

Mål: Skogsbeklädd fastmarksholme

Områdesspecifika mål:

- Skogsbeklädd holme.
- Området ska bibehålla sin nuvarande karaktär

Beskrivning: På fastmarksholmarna på det östra mosseplanet växer äldre tallskog med inslag av gran. Holmarna består av grusavlagringar och höjer sig upp igenom torvlagret och bildar små öar.

På mitten av 1800-talet var fastmarksholmarna troligen skogfria och har eventuellt slagits som äng. Sedan slutet av 1800-talet har holmarna dock varit barrträdsbevuxna.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår:

Särskilt intressanta arter: duvhök, bivråk, sparvuggla, berguv, kungsörn, spillkråka

Skötsel: Holmen lämnas för fri utveckling

Nr: 11

Areal: 0,9 ha

Mål: Skogsbeklädd fastmarksholme

Områdesspecifika mål:

- Skogsbeklädd holme.
- Området ska bibehålla sin nuvarande karaktär

Beskrivning: På fastmarksholmarna på det östra mosseplanet växer äldre tallskog med inslag av gran. Holmarna består av grusavlagringar och höjer sig upp igenom torvlagret och bildar små öar.

På mitten av 1800-talet var fastmarksholmarna troligen skogfria och har eventuellt slagits som äng. Sedan slutet av 1800-talet har holmarna dock varit barrträdsbevuxna.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår:

Särskilt intressanta arter: duvhök, bivråk, sparvuggla, berguv, kungsörn, spillkråka

Skötsel: Holmen lämnas för fri utveckling

Nr: 12 (Hässjabacken)

Areal: 2,8 ha

Mål: Skogsbeklädd fastmarksholme

Områdesspecifika mål:

- Skogsbeklädd holme.
- Området ska bibehålla sin nuvarande karaktär

Beskrivning: På fastmarksholmarna på det östra mosseplanet växer äldre tallskog med inslag av gran. Holmarna består av grusavlagringar och höjer sig upp igenom torvlagret och bildar små öar.

På mitten av 1800-talet var fastmarksholmarna troligen skogfria och har eventuellt slagits som äng. Sedan slutet av 1800-talet har holmarna dock varit barrträdsbevuxna.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår:

Särskilt intressanta arter: duvhök, bivråk, spurvuggla, berguv, kungsörn, spillkråka

Skötsel: Holmen lämnas för fri utveckling

Nr: 13 (Larsmässebacken)

Areal: 1,1 ha

Mål: Skogsbeklädd fastmarksholme

Områdesspecifika mål:

- Skogsbeklädd holme.
- Området ska bibehålla sin nuvarande karaktär

Beskrivning: På fastmarksholmarna på det östra mosseplanet växer äldre tallskog med inslag av gran. Holmarna består av grusavlagringar och höjer sig upp igenom torvlagret och bildar små öar.

På mitten av 1800-talet var fastmarksholmarna troligen skogfria och har eventuellt slagits som äng. Sedan slutet av 1800-talet har holmarna dock varit barrträdsbevuxna.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår:

Särskilt intressanta arter: duvhök, bivråk, spurvuggla, berguv, kungsörn, spillkråka

Skötsel: Holmen lämnas för fri utveckling

Nr: 14 (Lomsjö)

Areal: 6,3 ha

Mål: Skogsbeklädd mosse med myrgöl

Områdesspecifika mål:

- Skogsbeklädd mosse med myrgöl
- Det biologiska livet skall utvecklas med så liten störning från mänsklig påverkan som möjligt.
- Området ska bibehålla sin nuvarande karaktär

Beskrivning: I den södra delen av Vänga mosse ligger myrgölen Lomsjö. Förekommande växter är flaskstarr, tuvull, ljung och olika ris, främst blåbär. Vattnet i gölen är rikt på

humusämnen och detta i kombination med den sura miljön gör att den inte finns speciellt mycket vegetation ute i vattnet. Vegetationen runt Lomsjö domineras idag av tätbevuxen tallskog.

Namnet Lomsjö skvallrar om att det funnits lom i denna göl i historisk tid. På alla kartor från 1700-talets slut till 1900-talets mitt är omgivningen runt Lomsjö öppen utan träd. På flygbild från 1955 syns att träd börjat etablera sig kring myrgölen.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår: Grävda diken.

Särskilt intressanta arter: smålom

Skötsel: Området lämnas för fri utveckling.

Nr: 15 (Entré)

Areal: 2,3 ha

Mål: Blandskog

Områdesspecifika mål:

- En trevlig entré till naturreservatet med p-plats, fågeltorn, rastplats och information.
- Blandskog men med fin utsikt över mossen.

Beskrivning: Den lilla biten av fastmark mellan Säveån och riksväg 42 är en utmärkt entré till naturreservatet. Området är idag avverkat. På alla historiska kartor anges att området är skogsmark. Under mitten av 1800-talet kan det ha varit tämligen skogfritt.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår:

Särskilt intressanta arter:

Skötsel: Välskött blandskog. God utsikt mot mossen.

Anordningar för rekreation och friluftsliv

Genom olika åtgärder underlättas för allmänheten att besöka reservatet. Det skall kunna utnyttjas som rekreativsområde på sådant sätt att konflikter undviks med områdets natur- och kulturvärden. Reservatets entré/entréer skall vägleda in besökare i reservatet.

Information om områdets natur- och kulturvärden skall ges via informationsskyltar, broschyrer och på kommunens hemsida. Leder skall vara väl märkta. Anordningar för friluftsliv och besökare skall underhållas och skötas. Här presenteras förslag på lämpliga anordningar. Kompletteringar och ändringar som inte strider mot reservatets syfte får göras.

Entré/entréer

Två huvudförslag finns och om det är möjligt bör båda användas. Huvudentrén blir bäst om den placeras i skötselområde 15. Här är det lämpligt att göra en parkeringsplats, ett handikappanpassat fågeltorn, bord och bänkar, handikappanpassad grillplats, soptunna och information om reservatet.

En mindre entré till reservatet görs i ordning i område 5. Här bör finnas en mindre parkeringsplats, bord och bänk och information om reservatet.

Leder

Leder skall skötas och markeras på ett konsekvent sätt. Vägvisare bör sättas upp vid entréer och där leder korsas. Spångar läggs över blöta partier. Den ”bro” som idag gör det möjligt att ta sig över Sävån i reservatet behöver ersättas med en bättre eller lösas med en annan konstruktion. Det är positivt att kunna ta sig ut på mossen men var ledernas skall ligga går inte att säga i dagsläget. Det beror bland annat på vilka fastigheter som kommer att ingå i reservatet, på mossens förutsättningar och på vilka skötselåtgärder som bör göras innan leden anläggs. Vegetation, grenar eller trädstammar som utgör en säkerhetsrisk eller hindrar framkomligheten på leder kan avlägsnas.

Stigar

Utöver vägarna och de märkta lederna kan det finnas omärkta stigar. De kan vid behov underhållas men normalt görs inga åtgärder för att förbättra stigarnas standard.

Sophantering

Soptunnor får finnas på lämpliga platser i reservatet och de skall tömmas regelbundet.

Torv

Mossens historia är intimt förknippad med torvtäkt och det är tillåtet att i syfte att åskådliggöra detta ta upp torv men även att konstruera t ex ställningar för att torka torv.

Övriga anordningar i reservatet

På lämplig plats längs Sävån/Rölsbäcken är det tillåtet att underlätta för båtar/kanoter att lägga till. Det kan bli aktuellt med någon mindre brygga.

Det kan också bli aktuellt att kunna låna/hyra båt eller kanot för att kunna ta sig längs ån. På ytterligare någon eller några platser i reservatet kan det bli aktuellt med fågeltorn, grillplats, vindskydd, koja, och bord och bänkar.

Kontrollprogram

Programmets syfte skall vara att kontrollera att skötseln är ändamålsenlig för att bevara och förbättra områdets naturvärden. Resultatet från kontrollprogrammet skall presenteras i samlad form.

1. Fågelinventering

Kontroll av antalet våtmarksfåglar som finns på mossen. Upprepas vart 3:e år.

2. Fotodokumentation

För att man skall kunna följa förändringar i reservatet är fotodokumentation mycket viktig. Fotopunkt, fotoriktning och brännvidd skall noteras för att fotograferingen skall kunna upprepas. Även flygbilder kan användas. Upprepas vart 10:e år.

Uppföljning och revidering

Inom ramen för skötseln av reservatet ingår att fortlöpande bedöma om vidtagna åtgärder är ändamålsenliga för att uppnå skötsel- och kvalitetsmål. Om så inte är fallet skall skötselåtgärderna ändras.

Skötselplanen skall revideras vart 10:e år eller när berörda parter anser det påkallat.

Genomförda uppföljningar, dokumentation och kontrollprogram skall utgöra underlag för revideringar av planen.

Bilaga 2

Finansiering av förvaltningen

Borås Stad bekostar bildande och förvaltning av naturreservatet.

Nedan följer en beräkning av kommunens kostnader för inrättande av naturreservatet. Kostnaderna är uppdelade dels i "istandsättningsåtgärder" som är de kostnader av engångskaraktär för bildandet av naturreservatet dels i "årlig drift" som är den uppskattade årliga kostnaden för förvaltningen från och med 2010. Istandsättnings-åtgärderna har bekostats med medel från de statliga bidragen för lokala naturvårds-projekt (Länsstyrelsens beslut diarienummer 501-20430-2006 och kommunens beslut 2006/KS0141, 430).

Skötseln av naturreservatet ingår i kommunens skogsförvaltning. Kostnader och intäkter för skogsskötsel ingår inte i nedanstående kalkyl. Borås Stad har garanterat den fortsatta skötseln av naturreservatet som en förutsättning för att få de statliga bidragen för lokala naturvårdsprojekt.

Åtgärd	Istandsättning till och med 2010*	Årlig drift från och med 2010**
Reservatsbildning, skötselplan, med mera.	200.000	0
Anläggning och underhåll av parkeringsplatser, stigar och vägar. Information, markering av reservatsgränser, vandringsled, fågeltorn, bord och bänkar med mera.	550.000	50.000
Skötsel av skötselområdena enligt skötselplan.	25.000	150.000
Förvaltning, tillsyn och kontrollprogram.	25.000	100.000
Totalt	800.000	300.000
Statsbidrag	400.000	0
Nettokostnad	400.000	300.000

Markköp/intrångsansättning till markägarna ingår inte i ovanstående kalkyl. Kostnaden kommer att delfinansieras med 50 % i statsbidrag.

* Beräknad kostnad 800.000 kronor varav 400.000 kronor i statsbidrag. Den kommunala andelen utgörs till största delen av eget arbete åren 2006 – 2010.

** Lokalförsörjningskontorets Skogsavdelning har från och med 2010 fått en ramhöjning för skötsel av naturreservatet med 300.000 kronor.

Fastighetsförteckning tillhörande förslag till bildande av naturreservat för Vänga Mosse, Borås Stad, Västra Götalands län, upprättad 2010-02-22.

Beteckning på kartan Ägare/Innehavare, adress Övrigt

FASTIGHETER INOM OMRÅDET

Sevred 1:2, 1:3, 1:4	Hildur Anita Henriksson Venemyr Dälternavägen 15 541 48 Skövde	Andel 1/4
	Anne-Marie Irene Torstensson Gusums Herrgård 3 610 40 Gusum	Andel 1/4
	Berit Margareta Carnemalm Sånekullavägen 42 G 217 74 Malmö	Andel 1/4
	Lennart Daniel Ranveg Vist 812 Villa Berg 523 37 Ulricehamn	Andel 1/4

Sevred s:1
Delägarfastigheter däribland

Sevred 1:2-4 Adress se ovan

Vänga 1:10	Tomas Per-Åke Svensson Vänga Långgårdet 1 513 92 Fristad	
Vänga 1:11	Ann Larsson Backvägen 80 513 32 Fristad	Andel 1/2
	Anders Larsson Backvägen 80 513 32 Fristad	Andel 1/2

Beteckning på kartan	Ägare/Innehavare, adress	Övrigt
Vänga 1:23	Birgitta Bertilsson Vänga Stommen Norra 1 513 92 Fristad	Andel 1/2
	Ola Morgan Johansson Vänga Stommen Norra 1 513 92 Fristad	Andel 1/2
Vänga 3:4	Ulf Christian Löfstrand Vänga Rättaregården 5 513 92 Fristad	Andel 1/2
	Jonna Cecilia Petersson Vänga Rättaregården 1 513 92 Fristad	Andel 1/2
Vänga 3:5	Ulf Christian Löfstrand Vänga Rättaregården 5 513 92 Fristad	
Vänga 10:1	Borås Stad 501 80 Borås	Enligt köpebrev daterat 2010-02-11
Vänga s:4 Delägarfastigheter däribland Vänga 1:10	Tomas Per-Åke Svensson Vänga Långgärdet 1 513 92 Fristad	
Vänga 1:11	Ann Larsson Backvägen 80 513 32 Fristad	Andel 1/2
	Anders Larsson Backvägen 80 513 32 Fristad	Andel 1/2
Vänga 1:23	Birgitta Bertilsson Vänga Stommen Norra 1 513 92 Fristad	Andel 1/2
	Ola Morgan Johansson Vänga Stommen Norra 1 513 92 Fristad	Andel 1/2

RÄTTIGHETER INOM OMRÅDET

S/4 Delägarfastigheter däribland		Samfällt fiske för Vänga socken, akt 15-VÄX-4
Vänga 2:3-5	Folke Lars-Gunnar Larsson Vänga Torstensgården 2 513 92 Fristad	Andel 1/2
	Ingegerd Larsson Vänga Torstensgården 2 513 92 Fristad	Andel 1/2
Vänga 4:1	Gunhild Margareta Hjalmarsson Vänga Nygården 3 513 92 Fristad	
Till förmån för: Gingri-Nygården 1:3, 1:7, 5:1	Lars Volker Ringlstetter Gingri Sandhem 513 95 Fristad	Servitut, kraftledning 15-IM3-33/899.1
	Ulrike Ringlstetter Gingri Sandhem 513 95 Fristad	
	Ola Widén Gingri Villa Hill 513 95 Fristad	
	Christin Widén Gingri Villa Hill 513 95 Fristad	
	Dag Erik Niklas Rydin Gingri Rydåsen 513 95 Fristad	
Belastar: Vänga 1:10	Tomas Per-Åke Svensson Adress se sid 1	
Till förmån för: Vänga 10:1	Borås Stad 501 80 Borås	Rätt till väg, bildad i akt (EVLF/46) 15-VÄX-46 Enligt köpebrev daterat 2010-02-11
Belastar: Vänga 1:23	Birgitta Bertilsson Ola Morgan Johansson Adresser se sid 1	

ÖVRIGA INTRESSENTER

Vänga bys samfällighetsförening
c/o Ruben Enochsson
Vänga Västergården
513 92 Fristad

Vattenfall Eldistribution AB
Anläggningsförvaltning
Österlånggatan 60
461 88 Trollhättan

RV 42
Väg nr 1772

Vägverket Region Väst
Lokalkontor
Box 14033
400 20 Göteborg

Fastighetsförteckningen upprättad av

Anders Gustafsson
Lantmätariingenjör

Ärendets beredning

Vänga mosse är en av sex stora öppna mossar som i kommunens naturvårdsprogram (2001) som har högsta naturvärde - klass I. Denna miljö är det närmaste vildmark man kan komma i dessa delar av landet. I ett internationellt perspektiv är norra halvklotets orörda våtmarker en unik miljö. Naturtypen finns väl representerad i Sverige i allmänhet och är karaktäristisk för Borås.

I kommunens Vattenresursplan (1992) föreslogs att en utredning om bildande av naturreservat för Vänga mosse skulle göras. Ett miljömål för Borås (2008) lyder att senast 2010 ska halva ytan våtmark av högsta natur- och kulturvärde ha ett långsiktigt skydd.

Kommunstyrelsen ansökte den 20 februari 2006 om bidrag för reservatsutredningen till lokala och kommunala naturvårdsprojekt (LONA) och Länsstyrelsen i Västra Götaland beviljade projektet stöd den 31 maj 2006.

De markägare som direkt berörs av reservatet har informerats under arbetets gång.

Förslag till beslut och skötselplan sändes på remiss under perioden 24 februari – 9 april 2010.

Naturreservatet bildades av Kommunfullmäktige den 17 juni 2010.

För ärendet ansvarigt kommunalråd är Morgan Hjalmarsson.

Den grupp som arbetat med utformningen av detta dokument har bestått av Jenny Pleym från Miljökontoret, Olof Svensson, Kjell Johansson och Peter Rydén från Lokalförsörjningskontorets skogsavdelning samt Jenny Pagmén och Bengt Himmelmann från Kommunledningskansliet.

Samrådsredogörelse

Bilaga 5

Förslag till bildande av Naturreseptatet Vänga mosse, Borås Stad. Förslaget har varit utsänt på samrådsremiss från 24 februari – 9 april 2010 och under samma tid funnits utställt i Borås Stadshus. I samrådsredogörelsen sammanfattas och kommenteras inkomna synpunkter. Samtliga yttranden finns i sin helhet tillgängliga på Kommunledningskansliet, Borås Stad.

Synpunkter under samrådstiten

Förslaget har sänts till följande myndigheter, organisationer och privatpersoner.

	Remisspart	Utan invändning	Med invändning	Inkom
1	Länsstyrelsen i Västra Götalands län			
2	Skogsstyrelsen i Borås	x		2010-04-16
3	Sveriges geologiska undersökning		x	2010-03-31
4	Vägverket Region Väst		x	2010-03-03
5	ArtDatabanken	-	-	2010-03-02
6	Fiskeriverket	x		2010-04-08
7	Byggnadsnämnden		x	2010-04-13
8	Fritids- och Folkhälsonämnden	x		2010-04-16
9	Gatunämnden	x		2010-04-07
10	Fristad kommunaldelsnämnd	x		2010-03-29
11	Kulturnämnden		x	2010-04-15
12	Lokalförsörjningsnämnden		x	2010-03-24
13	Miljönämnden		x	2010-04-01
14	Borås Elnät AB	x		2010-03-22
15	Borås Naturskyddsförening		x	2010-04-06
16	Fristads Naturskyddsförening		x	2010-04-08
17	Svampföreningen Häxringen			
18	Västergötlands Botaniska Förening			
19	Västergötlands Ornitologiska Förening			
20	LRF, Sjuhärad			
21	Sävens fiskevårdsområdesförening			
22	David Svensson, Vänga kvarn		x	2010-04-12

Dessutom har förslaget varit utsänt till samtliga fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till mark inom reservatet enligt bilaga 3. Följande yttranden har inkommit:

	Sakägare och övriga	Utan invändning	Med invändning	Inkom
23	Vattenfall Eldistribution AB		x	2010-04-08
24	Ann o Anders Larsson, Vänga 1:11	x		2010-03-10
25	Lars Jansson		x	2010-03-09

Samrådsredogörelse

Synpunkter i sammandrag och Kommunstyrelsens kommentar

3 Sveriges geologiska undersökning

I förslaget saknas en beskrivning av området geologi vilket bör finnas med. SGU hänvisar till jordartskartan och ger annan värdefull information. För att allmänheten ska få en större kunskap om hur en mosse bildas bör informationsskyltarna redovisa de geologiska förhållandena.

Kommunstyrelsens kommentar

Skötselplanen har kompletterats. Innehållet i broschyrer och informationsskyltar har ännu inte prioriterats.

4 Vägverket Region Väst

Förutsätter att vägnas bestånd drift eller brukande inte ska påverkas eller förändras.

Kommunstyrelsens kommentar

Vägnas bestånd, drift eller brukande kommer inte att påverkas eller förändras. Vi kommer att uppmana Vägverket att skylta till reservatet.

7 Byggnadsnämnden

Tillstyrker förslaget med några kommentarer.

För skötsel av område 1 och 2 bör "Avverkning, röjning och bortforsling av träd och buskvegetation på mosseplanet" tidsspecificeras, t ex till tiden för reservatsbildningen. "Underhållsröjning upprepas med lämpliga intervaller. "Tidsintervallerna bör specificeras eller hänvisas till generell tidsplan för kommunens skogsförvaltning.

För att område 7 ska bibehålla nuvarande karaktär av av slåttermad bör slätter ske regelbundet. Tidsintervall och tidpunkt på året är förtydligas eller hänvisas till generell tidsplan för kommunens skogsförvaltning.

Kommunstyrelsens kommentar

Vi vill och kan inte tidsbestämma åtgärderna. Dessa kommer att vidtas när förutsättningarna är de rätta. Några större åtgärder görs inte innan reservatet bildats. Skötselplanen har kompletterats beträffande område 7.

11 Kulturnämnden

Kulturnämnden anser att det är mycket lovvärt att ta initiativ till bildande av Naturreservatet Vänga mosse och en mycket viktig åtgärd för att säkerställa miljömål genom att natur- och kulturvärden i Vänga mosse ges ett långsiktigt skydd.

Kulturnämnden anser att skötselplanen bör innehålla speciella hänsyn till fornlämningar och kulturhistoriska spår samt även anvisningar om hur eventuella anläggningar skall underhållas för att inte förfalla. Ett önskemål är även att informationsskyltarna innehåller upplysningar om dessa spår. Det är också viktigt att Vänga kvarndamm som är en förutsättning för vattenståndet i Vänga mosse finns med genom att vattentillståndsdomen från 1850 uppmärksammas.

Kommunstyrelsens kommentar

Vi är måna om att skydda och visa de gamla kulturhistoriska spåren. Dessa är redovisade i skötselplanen, men de som finns kräver ingen särskild skötsel. Vattendomen för Vänga kvarndam är uppmärksammas i text i skötselplanen.

12 Lokalförsörjningsnämnden

Förvaltningen av reservatet underlättas mycket om det är Borås Stad som äger marken. De fastigheter som är föreslagna att ingå i reservatet men där inte markförhandlingarna är avslutade när reservatet skall bildas anser nämnden bör utgå ur reservatet.

Eftersom det inte är klart vilka fastigheter som kommer att ingå i reservatet kan några skötselområden få ett annat utseende eller utgå helt. Det kan dessutom bli aktuellt att justera även resterande skötselområden t ex för att få skyddszoner.

Skötselplanen kan behöva kompletteras. Det är framförallt den beskrivande delen som avses. Det finns t ex material från en omfattande undersökning av mossen från 1941, som SGU nyligen sänt till kommunen, som inte inarbetats i remiss-utgåvan. Eventuellt kan kompletterande inventeringar tillföra ny kunskap.

Lokalförsörjningsnämnden är positiv till att bilda Naturreservatet Vänga mosse. Nämnden tror att det kan bli ett värdefullt besöksmål i kommunen och hoppas att förutsättningarna för en värdefull fågelbiotop kan återskapas.

Kommunstyrelsens kommentar

Huvuddelen av marken inom reservatet ägs av kommunen. Avsikten är att återstående fastigheter förvärvas av kommunen den 17 maj 2010. Skötselplanen har kompletterats för att bättre beskriva de historiska förhållandena.

13 Miljönämnden

I skötselplanen för område 7 bör det tydligare framgå att områdets karaktär av öppen slåttermark ska återskapas och bevaras genom försiktig avverkning, regelbunden röjning och slåtter. Entréer till naturreservatet, parkeringsplatser, fågeltorn, vandringsleder m.m. bör anläggas så att de ger upphov till minsta möjliga påverkan på de naturvärden som reservatet syftar till att bevara. Samtidigt är det viktigt att de utformas så att naturreservatet blir tillgängligt för alla och besökarna får en god naturupplevelse.

Kommunstyrelsens kommentar

Skötselplanen har kompletterats.

15 Borås Naturskyddsförening

Det är positivt att Vänga mosse skyddas som naturreservat men lämnar några detaljerade synpunkter. Inom skötselområde 1 och 2 är det viktigt att avverkning och röjning görs med stor försiktighet och av personal med känsla för naturvård. Avverkning sker bäst då marken är frusen. Använd inga tunga fordon och undvik att elda ris mm.

Stor försiktighet och inga spångade leder vid Lomsjön för att inte störa smålommens häckning. Det är endast vid entréområdet som en grillplats bör anläggas. Vindskydd, bord och regelbundet tömda soptunnor kan finnas vid entrén. Inga tunnor ute i reservatet. Uthyrning av båt eller kanot bör inte förekomma. Egna farkoster utan motor kan tillåtas efter häckningstiden.

Bevara slåttermark, diken från tidigare torvtäkt, åkermark och stickvägar som exempel på områdets kulturhistoria. Äldre tiders madslåtter längs Sävån bör återupptas. Leder i blöta områden ska anläggas sparsamt. Jakt kan medföra störningar i reservatet och innebära begränsningar för övriga. Floran i området är ganska mager. Det är viktigt att bestånden av skvattram och dvärgbjörk skyddas.

Kommunstyrelsens kommentar

Vi har i huvudsak samma uppfattning. Ev båtuthyrning gagnar upplevelsen av högmossen och kommer att bli i liten omfattning.

16 Fristads Naturskyddsförening

Idén att restaurera Vänga mosse genom avverkning av tall är mycket intressant. Inga körskador får uppkomma vid uttransport av virket.

Under rubriken föreskrifter i remissen finns ett förbud mot att ändra yt- och dränerings-förhållandena. Finns det gamla diken som bör läggas igen för att höja vattenståndet som ett led i restaureringen.

I remissen står följande: ”Vid en omfattande skogsdöd till följd av skadeinsekters angrepp eller sjukdom får dessa träd tas bort för att inte gynna fortsatt spridning.”

Vilka skadeinsekter avses här? Den art som gör störst skada inom skogsbruket idag är granbarkborren, men den angriper inte redan döda träd. Tvärtom lever barkborrens fiender i redan död ved, vilket gör att döda träd motverkar angrepp av granbarkborre.

I remissen står att de skogsbeklädda fastmarksholmarna ska behålla sin nuvarande karaktär genom fri utveckling. Hur lämplig denna skötsel är beror på vad man menar med *nuvarande karaktär*. Menar man äldre barrskog kan områdena lämnas för fri utveckling, men om man vill att holmarna även fortsättningsvis ska bestå av äldre tallskog bör man, med jämna mellanrum, hugga bort gran för att ge utrymme åt nya tallar.

Lomsjön bör lämnas ostörd till förmån för smålommen. Skogen runt sjön bör sparas och inga leder får dras i närheten av sjön. När det gäller jakten på mossen föreslår föreningen att de nuvarande jakträttsinnehavarna får fortsätta att jaga så länge de önskar och att jakträtten därefter inte överläts på någon annan.

Kommunstyrelsens kommentar

Vi har i huvudsak samma uppfattning. Körskador ska undvikas och åtgärdas om de uppstår. Texten har reviderats under Stormfällan och skadeinsekter. Jakt inom reservatet är tillåtet.

22 David Svensson, Vänga kvarn

Lämnar värdefull lokal och äldre kunskap om Vänga mosse samt påpekar att det ang skötslområde 1 står torvtork, det ska vara torvrie.

Kommunstyrelsens kommentar

Kunskapen inarbetas i framtida information om reservatet. I skötselplanen är ändrat till torvrie.

23 Vattenfall Eldistribution AB

Av föreskrifterna bör det framgå: ”Föreskrifter ska inte heller utgöra hinder för ledningshavaren att utöva de rättigheter, för befintliga anläggningar, enligt gällande avtalsservitut.

Kommunstyrelsens kommentar

Föreskrifterna förhindrar inte ledningshavaren att utöva sina rättigheter, för befintliga anläggningar, enligt gällande avtalsservitut.

25 Lars Jansson

Påtar att jakt-, hund- och eldningsförbud införs på mossen. Undvik skogsavverkning och elda inte nedhuggna träd på mossen. Uppmuntra inte till offentliga besök. Skydda området från att bli ett objekt för ”ekoturismen”. Inför besöksförbud på mossen 1 april – 1 juli för att skydda reproduktionen i faunan. Mellan mossen och rv 42 bör vara tät skog som skyddar mossen från trafikstörning.

Kommunstyrelsens kommentar

Syftet med reservatet är bl a att utveckla och skydda våtmarkens höga naturvärden. Reservatet utgör en viktig kunskapskälla för besökarna. Varsamt inplacerade grillplatser och spänger bidrar till områdets upplevelser och fler besökare blir naturintresserade. De restriktioner som ges är tillräckliga för att uppnå syftet med reservatet.